

CI NE vetrnim elektrarnam na Ojstrici

Dravograd, 15. 9. 2025

MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Langusova ulica 4

1000 Ljubljana

ZADEVA: PRIPOMBE NA OSNUTEK UREDBE O MEJNIH VREDNOSTIH KAZALCEV HRUPA V OKOLJU

Spoštovani,

v imenu **Civilne iniciative NE vetrnim elektrarnam na Ojstrici** posredujem pripombe in predloge k objavljenemu osnutku Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (43/18, 59/19, 44/22 – ZVO-2), v zvezi z obveznostjo Vlade RS, da v skladu z odločbo Ustavnega sodišča RS U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022 odpravi ugotovljeno protiustavnost najkasneje do 22. 7. 2023.

V CI ne VE na Ojstrici, žal, ugotavljamo, da se državljanom vsiljuje nestrokovno pripravljen in zdravju škodljiv predlog Uredbe o mejnih vrednostih hrupa (Uredba).

Žal je predlog predpisa skoraj enak sedanji Uredbi, ki jo je Ustavno sodišče (US) razveljavilo leta 2022. Nedopustno je, da na MOPE ponavljate vse napake iz postopka leta 2017 in da postopek sprejemanja predpisa spet vodijo isti ljudje, ki so že dokazano (odločba US) leta 2017 postopek vodili nezakonito.

Tudi ta osnutek je razgrnjen **brez strokovnih podlag, brez opredeljenih ciljev in razlogov za takšna znižanja zaščite, brez študije o vplivu sprememb na zdravje prebivalcev** itd., s čimer je okrnjena možnost za kvalitetno razpravo.

Žal predlog uredbe NE zagotavlja varovanja zdravja in okolja pred okoljskim hrupom.

Nedopustno se zdi, da Ministrstvo vztrajno ignorira pozive, med drugim tudi poziv Varuha človekovih pravic, ki je zahteval 3. 5. 2024, da se nizkofrekvenčni hrup uvrsti v uredbo. MOPE je obljubil, da to stori do konca leta 2024, pa ni.

<https://www.varuh-rs.si/obravnavane-pobude/primer/nespostovanje-pravne-drzave-in-nerazumno-zavračanje-pomoci-drugega-resorja-botrujeta-zastoj-pri-nov/>

Enako je zahtevalo Ministrstvo za zdravje 6. 6. 2024, ko je MOPE z dokumentom številka: 354-54/2024-4 - **Pobuda za ureditev zakonodaje glede nizkofrekvenčnega hrupa v okolju in problematike vplivov okolja na zdravje ljudi v okviru celovite presoje vplivov na okolje ...** (priloga) pozvalo, naj to področje uredi, pa s strani ministrstva nobenega upoštevanja.

V zadnjih nekaj letih je bilo objavljenih več mednarodnih dokumentov s področja okoljskega hrupa, ki povzemajo rezultate širokih raziskav in ugotovljenih škodljivih učinkov okoljskega hrupa na zdravje ljudi, npr. Smernice na področju okoljskega hrupa, ki jih je izdala Svetovna zdravstvena organizacija leta 2018 (dostopne so na povezavi <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>), poročilo o že doslej uspešni uporabi teh smernic v različnih EU državah iz leta 2023, to poročilo je dostopno na: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/369233/WHO-EURO-2023-7658-47425-69687-eng.pdf?sequence=3> in letošnje poročilo Evropske agencije za okolje (EEA, dostopno na: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/environmental-noise-in-europe-2025>), ob njem je posebej objavljen tudi povzetek za pripravljalce politik in predpisov (Summary for policy makers).

Z vidika vseh teh novih spoznanj, od številnih zdravstvenih posledic do znatnih ekonomskih, je povsem nesprejemljivo, da je MOPE pripravo uredbe zaupal isti ekipi (Tone Kvasič in Tanja Bolte), ki je že pred leti dokazala, da nima niti ustreznih kompetenc niti pripravljenosti za izdelavo ustreznega, družbeno sprejemljivega predpisa s področja varovanja zdravja pred okoljskim hrupom. Tudi Komisija za preprečevanje korupcije je takrat prepoznala korupcijska tveganja v povezavi s tem predpisom.

PRIPOMBE NA UREDBO 2025

1. Pravna podlaga in skladnost z evropsko zakonodajo

V osnutku uredbe so navedene določbe ZVO-2, manjkajo pa neposredne reference na Direktivo 2002/49/ES in Komisijsko direktivo 2015/996/EU, kar izpostavlja tudi Ustavno sodišče RS.

Predlagamo dopolnitev obrazložitve z navedbo teh direktiv in pojasnilom o njihovem prenosu v slovenski pravni red.

2. Javno sodelovanje

Ustavno sodišče je že ugotovilo protiustavnost prejšnje uredbe zaradi pomanjkljive javne participacije. Tudi novi osnutek ne vzpostavlja jasnega mehanizma za zbiranje, obravnavo in objavo odzivov na pripombe.

Predlagamo uvedbo sistematičnega postopka javne obravnave, z obveznim poročilom o odzivih Ministrstva.

3. Ustavna skladnost in Aarhuška konvencija

Predlog uredbe v veliki meri temelji na obstoječih določbah, ki so bile že razglašene za neustavne.

Nujno je, da Ministrstvo pridobi pravno mnenje o skladnosti z Aarhuško konvencijo in s postopkovnimi zahtevami ZVO-2.

4. Priporočila Svetovne zdravstvene organizacije (WHO)

WHO priporoča $L_{noč} \leq 40$ dB, medtem ko osnutek dopušča bistveno višje vrednosti (48–55 dB). Predlagamo postopno znižanje mejnih vrednosti v smeri priporočil WHO ter vključitev načrta časovnega približevanja tem standardom.

Uredba, ki naj bi bila v osnovi namenjena varovanju pred prekomernim obremenjevanjem z okoljskim hrupom niti v eni točki ne upošteva novih spoznanj o škodljivih posledicah tovrstnega obremenjevanja za zdravje ljudi. Svetovna zdravstvena organizacija na osnovi utemeljenih analiz in raziskav povsem nedvoumno predstavlja, katere so tiste vrednosti hrupa, pri katerih še ni posledic za zdravje in te vrednosti so drastično nižje, kot jih dovoljuje Uredba. To je tudi v nasprotju z načelom previdnosti (10. člen ZVO-2) in načelom preventive (9. člen ZVO-2).

Predlagane, izjemno visoke, mejne vrednosti so določene popolnoma arbitrarno, brez pojasnila, zakaj, ter tako ne omogočajo učinkovitega sodelovanja javnosti. Predlagane mejne vrednosti in izjeme, ki dopuščajo in legalizirajo povečevanje obremenjevanja, so s tem tudi v direktnem nasprotju z namenom in cilji ZVO-2 (4. člen).

5. Vetrne elektrarne kot specifičen vir hrupa

V osnutku uredbe vetrne elektrarne (VE) niso obravnavane ločeno, čeprav proizvajajo nizkofrekvenčni hrup, infrazvok in amplitudno modulacijo, ki jih standardni kazalci (L_{dan} , $L_{večer}$, $L_{noč}$, L_{dvn}) ne zaznajo.

Predlagamo dopolnitev definicije vira hrupa v 3. členu ter uvedbo posebnih kazalcev in mejnih vrednosti za vetrne elektrarne:

o Linfraz (infrazvok $< 20 \text{ Hz}$) $\leq 83 \text{ dB(A)}$

o Lnf (nizkofrekvenčni hrup $20\text{--}100 \text{ Hz}$) $\leq 115 \text{ dB(A)}$

o Lamod (amplitudna modulacija) $\leq 3 \text{ Pa}$

Predlagamo določitev minimalnih varnostnih razdalj vetrnic do stanovanjskih objektov minimalno $1500\text{--}2000 \text{ m}$ oz. ≥ 10 -kratnik višine vetrnice.

6. Metodologija in monitoring

Ocenjevanje hrupa VE mora vključevati linearne meritve brez A-filtra, ločeno analizo infrazvoka in nizkih frekvenc ter modeliranje po ISO 9613.

Predlagamo tudi obvezno letno spremljanje hrupa v obratovanju, z javno dostopnimi poročili.

7. Neskladja z Direktivo 2002/49/ES

Osnutek ne prenaša v celoti Komisijske direktive 2015/996/EU, saj še vedno uporablja zastarele metode ocenjevanja.

Povišuje dovoljene mejne vrednosti hrupa, namesto da bi sledil načelu postopnega zniževanja.

Ne določa jasnih obveznosti za vključitev VE v strateške karte hrupa in akcijske načrte.

Prav tako ne določa postopkov za petletno poročanje Evropski komisiji.

8. Nepravilna obravnava vetrnih elektrarn

V postopku priprave osnutka Uredbe opozarjamo na nepravilno in nesorazmerno obravnavo VE kot »industrijskih objektov«, ki temelji na določbah Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju .

Napačna pravna kvalifikacija

VE so po Energetskem zakonu (EZ-1) opredeljene kot energetska infrastruktura, ne kot industrijski objekti. Njihova primarna funkcija je proizvodnja električne energije, ne pa opravljanje industrijske dejavnosti. Uvrstitev v kategorijo industrijskih virov hrupa v

Uredbi je zgolj tehnična in ne more služiti kot podlaga za prostorsko enačenje VE z industrijskimi objekti. Z vidika zakonodaje (GZ-1, ZUREP-3, ZVO-2) spadajo VE med energetske infrastrukturne objekte ne industrijske.

V postopkih prostorskega in okoljskega načrtovanja se sicer obravnavajo podobno kot industrijski objekti zaradi vplivov, vendar pravno ostaja infrastrukturni objekt.

Povzetek: VE niso industrijski objekt, ker ne opravljajo industrijske dejavnosti, pravno spadajo med energetske infrastrukturne objekte, njihova namembnost, zakonodaja in prostorsko umeščanje pa to potrjujejo.

Prostorska neprimernost

Industrijski objekti so praviloma umeščeni v industrijske cone, kjer je pričakovano večje okoljsko breme. Vetrne elektrarne pa se umeščajo v odprt prostor, pogosto v bližino stanovanjskih območij in kmetijskih zemljišč, kjer prebivalci niso izpostavljeni drugim industrijskim obremenitvam. Enačenje z industrijo zato vodi v nepravilno obremenitev prebivalcev na podeželju.

Kršitev načela sorazmernosti in pravice do zdravega življenjskega okolja

Po 74. členu Ustave RS in 3. členu Zakona o varstvu okolja (ZVO-2) mora država zagotavljati, da so obremenitve prebivalcev sorazmerne z namenom posega. Če se vetrne elektrarne obravnava kot industrijske objekte, to prebivalcem nalaga nesorazmerno visoko obremenitev hrupa, ki ni primerljiva s tisto v industrijskih conah, kjer ljudje prostovoljno prebivajo v bližini industrije.

Neupoštevanje posebne narave hrupa vetrnih elektrarn

Hrup vetrnih elektrarn se razlikuje od industrijskega hrupa:

- je stalne narave (24/7), tudi ponoči,
- vključuje nizkofrekvenčne in infrazvočne komponente, ki jih industrijski obrati praviloma nimajo,
- lahko povzroča posebne vplive na zdravje in kakovost življenja prebivalcev.
- Umeščanje v isto kategorijo kot industrijo pomeni zmanjšano zaščito zdravja ljudi, kar je v nasprotju z 64. členom ZVO-2.

Kršitev Aarhuške konvencije

Po Aarhuški konvenciji mora biti javnosti zagotovljena možnost učinkovitega sodelovanja pri odločanju, ki vpliva na okolje in zdravje ljudi. Če se vetrne elektrarne formalno enačijo z industrijskimi objekti, a umeščajo zunaj industrijskih con, javnosti ni zagotovljena realna ocena vplivov in ni ustrezno varovana pravica do zdravega življenjskega okolja.

Predlogi

Predlagamo, da se v postopku priprave DPN:

1. vetrne elektrarne obravnavajo kot samostojna kategorija energetskih objektov,
2. določijo posebne in strožje mejne vrednosti hrupa, prilagojene njihovi stalni in nizkofrekvenčni naravi,
3. zagotovi učinkovito varstvo prebivalcev v skladu z Ustavo RS in Aarhuško konvencijo.

Zaključek

Menimo, da predlog uredbe v sedanji obliki ne zagotavlja niti ustavne skladnosti niti polne skladnosti z evropsko zakonodajo, še posebej v delu, ki se nanaša na vetrne elektrarne kot specifičen vir hrupa.

Predlagamo, da Ministrstvo:

- vključi neposredne reference na EU direktive in sodbo US RS,
- vzpostavi jasen mehanizem javne participacije,
- postopoma uskladi mejne vrednosti z zdravstvenimi priporočili WHO,
- dopolni uredbo z ločenimi določbami za vetrne elektrarne (kazalci, mejne vrednosti, minimalne razdalje),
- zagotovi skladnost metod ocenjevanja in monitoringa s standardi ISO in EU zahtevami.
- S tem bi bila uredba pravno trdna, strokovno utemeljena in skladna z zahtevami varstva zdravja ter pravic prebivalcev.

Priloga:

Pobuda Ministrstva za zdravje za ureditev zakonodaje glede nizkofrekvenčnega hrupa v okolju in problematike vplivov okolja na zdravje ljudi v okviru celovite presoje vplivov na okolje in presoje vplivov na okolje.

S spoštovanjem,

PREGLEDNICA PODANIH PRIPOMB ZA

Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju

Predlagatelj in kontaktna oseba:	Naslov in telefon (izbirno):	Datum:
		8.8.2025

Št. člena in odstavek	Predlog spremembe predlagane določbe	Utemeljitev
3. člen, točka 22 Ali nov dodaten člen	Kot vir onesnaževanja okolja s hrupom se dodajo tudi cerkveni zvonovi (lahko neposredno, najmanj pa posredno, z nekoliko širšo opredeljitvijo »drugih virov hrupa«, v katere lahko vključimo tudi hrup, ki ga ustvarjajo cerkveni zvonovi)	Kot utemeljitev predloga vam bom predstavila kar konkretno problematiko, s katero se srečujemo državljani, ki prebivamo v vasi Hrasnje pri Kranju, pri čemer sem prepričana, da nismo izoliran primer. Gre namreč za nevzdržne razmere, ki močno vplivajo na kakovost življenja vaščanov in že povzročajo posledice na našem psihičnem in fizičnem zdravju, še zlasti tistih, ki živimo v neposredni bližini cerkve. Na naši mali podružnični cerkvi so namreč nameščeni kar 4 zvonovi, po katerih udarjajo izjemno močni kemblji, ki so toga vpeti na konstrukcijo. <u>Stanovanjske hiše in hlevi odprtega tipa se nahajajo le nekaj metrov stran od cerkve, hrup, ki ga cerkev proizvaja ob zvonjenju in odbilanju ure 24/7, pa dosega, (občasno pa celo presega) 90 decibelov, kar presega vse meje vrednosti hrupa skladno z veljavnimi predpisi.</u> Poleg naznanjanja ure vsakih 15 minut, tudi ponoči (torej 24 ur na dan) in odbilanja ure ob polni uri ter rednega zvonjenja, se ob vsakokratni smrti vaščana (pri čemer gre za vas s pretežno staro populacijo, smrti pa so pogoste) izvaia »obred«, ki ostale še žive vaščane spravila v obup- zvonji se namreč 3x dan, neprekinjeno po 18 minut, z vsemi 4 zvonovi in s polno močjo, navedeno pa se izvala 2 dni zapored. <u>To je skoraj 60 minut neprekinenega zvonjenja glasnosti cca. 90 decibelov, 2 dni zapored.</u> K temu prištejte se redno

	<u>zvonjenje in odbijanje ure vsakih 15 minut in lahko si samo predstavljate kako nevzdržno postane vse skupaj.</u> Druženje in igra na vrtu, pikniki, obedovanje ali počitek na terasi, telefonski razgovori, branje, normalen pogovor ali delo na terasah je nemogoče, saj se niti 2 sogovornika, ki sedita na razdalji 1 metra, med seboj ne slišita. Glasnost je tako visoka, hrup pa tako intenziven, da dobesedno povzroča bolečine in zares visoko stopnjo iritacije. Hišni ljubljenci ob tem hrupu dobesedno bežijo in cvilijo od bolečine. V neposredni okolici cerkve (le nekaj metrov stran) je večstanovanjska hiša, ki je spomeniško zaščitena in lastnikom stanovanj ob obnovi ni bilo dovoljeno vgraditi več kot dvoslojnih oken, kar pomeni, da stanovalci te večstanovanjske hiše niti teoretično ne morejo in ne smejo sami ukreniti ničesar v zvezi z dodatno boljšo zvočno izolacijo. Hrup v posledici zvonjenja je v tej večstanovanjski hiši nevzdržen, stanovalci pa so obupani. Prav tako se v neposredni bližini cerkve nahajajo novogradnje z 18 cm izolacijo in troslojnimi okni, pa je kljub temu bivanje v teh hišah praktično nemogoče, saj kljub zaprtim oknom in vsem notranjim vratom, hrup vdira v hišo (skozi dimnik, prezračevalne sisteme, ...) in močno negativno vpliva na kakovost življenja. Stanje v starejših okoliških hišah s slabšo izolacijo in okni je še bistveno slabše. V hišah, ki se nahajajo v okolici cerkve, torej ne le da ni mogoče preživljati prostega časa ali karkoli delati pred hišo, na vrtu ali na terasi, temveč je močno zmanjšana kvaliteta bivanja in življenja nasploh tudi v samih hišah. Zaradi hrupnega zvonjenja namreč ni mogoče zbrano učenje otrok in študentov, intelektualno delo za računalnikom, celo gledanje televizije, prav tako je močno moteno tudi spanje, saj vsakih 15 minut odbije ura in te zbudi, kar ob priporočenih 8 urah spanca pomeni, da te cerkvena ura zbudi kar 32-krat v eni noči! Navedeno v praksi oz. na konkretnem primeru pomeni, da poleg odbijanja ure vsakih 15 minut, cerkvena ura npr. ob 23. uri udari najprej 4x, da naznani polno uro, nato pa še 11x da naznani uro 23. Ob 23ih torej cerkvena ura odbije skupno kar 15x! Ob 24ih pa odbije kar 16x! Spanje je v takšnih razmerah nemogoče, kljub zaprtim oknom. Tako zelo moten spanec brez dvoma vpliva na psihično in fizično zdravje vaščanov, saj so vsi nervozni, razdražljivi, na cesti so slabše zbrani, s čimer
--	--

	sebe in treje spravljajo v nevarnost, konstantno so utrujeni, na delu slabše produktivni, imunski sistem pa je močno oslabiljen. Kot že poudarjeno, otroci se ne morejo zbrano učiti, starejši in oboleli ne morejo normalno počivati in v miru okrevati, kako zelo nevzdržna pa je situacija z duševno bolnimi, še zlasti npr. z avtiističnim otrokom, ki ga objestno nabijanje zvonov v neposredni bližini povsem iztiri, pa niti ni potrebno pojasnjevati. Življenje v neposredni bližini cerkve je za nas pekel. Najprej smo se po pomoč obrnili na Mestno občino Kranj, kjer so nas napotili na Inšpektorat za okolje in prostor OE Kranj. Inšpekcija v Kranju je zadevo odstopila Inšpekciji za okolje v Ljubljani, le-ta pa nam je odgovorila, da »Cerkveni zvonovi glede na veljavno Uredbo niso opredeljeni kot vir hrupa, zato IO nima pristojnosti nad nadzorom hrupa cerkvenih zvonov«. Napotili so nas naj se obrnemo na Nadškofijo in župnika, kar smo tudi storili, večkrat, a žal neuspešno. Nadškofija vztraja, da je problematiko dolžan rešiti župnik, župnik pa je za naše prošnje, pozive in stiske gluhi in izključno zaradi samovolje ne želi niti izklopiti nočnega odbijanja ure (ki v resnici ne služi nikomur in nima nikakršne zveze z vero), niti ne želi stišati ali skrajšati zvonjenja. Odnos cerkve je ponižujoč in žaljiv, njihovo sklicevanje na Uredbo, ki zvonov ne opredeljuje kot vir hrupa in njihovo poudarjanje, da jim zato nihče, niti država, nič ne more, pa je skrajno nemoralno in zaviržno, a žal resnično. Ker hrup, ki ga proizvajajo cerkveni zvonovi, ni zakonsko reguliran, niti v Uredbi ni izrecno opredeljen kot vir hrupa, ga ni mogoče meriti in nadzirati, kot tudi ne kakorkoli ukrepati zoper cerkvene predstavnike, ki so gluhi za prošnje vaščanov, naj se zvonjenje stiša in skrajša, biže cerkvene ure pa vsaj ponoči ugasne. Državljeni smo torej nemočni, pri čemer objestno obnašanje posameznih cerkvenih predstavnikov uničuje naše zdravje in močno posega v kakovost našega življenja ter okolja v katerem živimo.
--	---

		Zaradi dejstva, da cerkvenih zvonov ni mogoče obravnavati kot vir hrupa, smo državljani dejansko prepuščeni samovolji posameznih cerkvenih predstavnikov, ki se po mili volji lahko izživljajo nad okoliškimi prebivalci, pri tem pa jih nihče nič ne more. Ustava Republike Slovenije (URS), ki je v hierarhiji pravnih aktov najvišji pravni akt v državi, v 11. členu določa: "V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo preprčanje, gmočno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Vsi so pred zakonom enaki." 72. člen URS svojim državljanom izrecno priznava pravico do zdravega življenjskega okolja, in sicer določa: "Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. Zakon določa, ob katerih pogojih in v kakšnem obsegu je povzročitelj škode v življenjskem okolju dolžan poravnati škodo." Dalje Zakon o varstvu okolja (Ur. List RS 44/2022, v nadaljevanju: ZVO-2) v 3. členu določa, da je poseg v okolje »vsako človekovo ravnanje ali opustitev ravnanja, ki lahko vpliva na okolje tako, da škoduje človekovemu zdravju, počutju in kakovosti njegovega življenja ter preživetju, zdravju in počutju drugih organizmov, in se nanaša zlasti na onesnaževanje okolja, emisije v okolje (op. kamor sodi hrup!), rabo naravnih dobrin, povzročanje tveganja za okolje, med drugim z gradnjo in uporabo objektov, opravljanjem proizvodnih in drugih dejavnosti, dajanje proizvodov na trg in njihovo potrošnjo ter ravnanjem z odpadki«. Kot emisija pa je v istem členu opredeljeno »neposredno ali posredno izpuščanje ali oddajanje snovi v tekočem, plinastem ali trdnem stanju ali
--	--	--

	energije (hrup, vibracije, sevanje, toplota in svetloba) ali organizmov ali mikroorganizmov iz posameznega vira ali razpršenih virov v okolje. « 11. člen ZVO-2 izrecno določa, da "mora povzročitelj obremenitve izvesti vse ukrepe, predpisane za preprečevanje in zmanjšanje obremenjevanja okolja, ter je odgovoren za odpravo vira čezmernega obremenjevanja okolja in njegovih posledic. Povzročitelj obremenitve je odgovoren za preprečevanje in sanacijo okoljske škode". 18. člen ZVO-2 pa v 1. odstavku določa, da »mora povzročitelj obremenitve izvesti ukrepe, potrebne za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja, tako da emisije v okolje pri običajnih pogojih obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti ne presegajo predpisanih mejnih vrednosti emisij." Že na podlagi zgoraj citiranih določil Ustave in ZVO-2, ki sta oba po hierarhiji pravnih aktov nadrejena Uredbi, je država dolžna dopolniti Uredbo na način, da svoje državljane zaščiti tudi pred prekomernim hrupom, ki ga proizvajajo cerkveni zvonovi.
--	---

Predlagam da je uredba smiselno enaka ukinjeni Ur. list 45/1995.

...sta uporaba kosilnic, škropilnic, žag in drugih naprav z motorji na notranje izgorevanje, vrtnih in brusilnih strojev, kladiv in žag ter izvajanje drugih hrupnih vrtnih in hišnih opravil, dovoljena od ponedeljka do sobote med 8. in 19. uro.

Nadzor izvaja policija samoiniciativno --> manj ovajanja/prepirov ..

Kazni so npr. 100 x manjše kot tu:

<https://www.bussgeldkatalog.org/umwelt-laermbelaestigung/>

Kako resne so lahko te reči:

<https://www.independent.co.uk/news/uk/neighbourhood-noise-17-people-have-died-from-it-1389990.html>

Lepe dni

Civilna iniciativa proti Vetrnim elektrarnam Rogatec-Žetale
Log 50
3252 Rogatec

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Rogatec, 10. 9. 2025

Zadeva: Pripombe na predlog Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (E-demokracija, ID 18005)

Spoštovani,

na predlog Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju podajamo v nadaljevanju strokovne pripombe in predloge. Pri oblikovanju stališč smo upoštevali mnenje Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) z dne 11. 4. 2025.

Cilj pripomb je zagotoviti, da bo nova uredba skladna z ustavnimi načeli varstva okolja in javnega zdravja, mednarodnimi obveznostmi ter dobrimi praksami, zlasti glede specifičnih izzivov, ki jih prinašajo vetrne elektrarne velike moči v občutljivem okolju Haloz.

Pripombe so strukturirane tematsko in podprte s pravnimi argumenti ter dokazili.

Pomanjkljivosti uredbe glede nizkofrekvenčnega hrupa in infrazvoka

Predlagana uredba ne obravnava posebej nizkofrekvenčnega hrupa (LFN) in infrazvoka, ki ga povzročajo vetrne elektrarne. To je resna pomanjkljivost, saj obstoječa metodologija merjenja okoljskega hrupa teh nizkih frekvenc ne zajame ustrezno. Vetrne elektrarne večjih moči (npr. 3 MW in več) dokazano oddajajo znaten delež hrupa v nizkofrekvenčnem in infrazvočnem območju, ki ga človeško uho slabo sliši ali ne sliši, vendar lahko vpliva na počutje in zdravje ljudi (moten spanec, pritisk v ušesih, glavoboli, povečana tveganost za srčno-žilne bolezni). Kljub temu veljavna uredba za vetrnice še vedno uporablja splošne mejne vrednosti za industrijske vire hrupa (npr. 48 dBA ponoči za III. območje varstva pred hrupom), ki LFN ne upoštevajo ločeno.

Neodvisne strokovne študije so že leta 2017 opozorile, da so vetrne elektrarne specifičen vir hrupa, ki zahteva podrobnejšo obravnavo v predpisih (vključno z metodologijo merjenja) – vendar njihovih priporočil ministrstvo doslej ni vključilo v predpise. Analiza Fakultete za strojništvo UL iz novembra 2023 je tudi potrdila, da je danska metoda merjenja hrupa vetrnic (ena najnaprednejših v Evropi, ker vključuje preverjanje jakosti LFN) ustrezna in da bi bilo smiselno slovensko uredbo nadgraditi po danskem zgledu. Kljub temu predlog nove uredbe še ne predvideva posebne regulacije LFN. Takšna opustitev je strokovno in etično nesprejemljiva, saj zanemarja pomemben vidik vplivov na zdravje ljudi.

Predlog: Uredba naj v posebnem poglavju opredeli obravnavo nizkofrekvenčnega hrupa in infrazvoka vetrnih turbin. Določiti je treba jasne metodologije merjenja in ocenjevanja LFN (npr. merjenje v tercah pod 100 Hz, uporabo C ali G krivulje). Prav tako predlagamo obveznost izvedbe **neodvisne** študije LFN za vsak projekt vetrne elektrarne in sicer pred izdajo okoljevarstvenega soglasja. Rezultati študije naj bodo upoštevani pri presoji sprejemljivosti projekta. Poleg tega naj nova uredba določi, da se v monitoring obratovanja vključi periodično merjenje LFN na območju vpliva vetrnice, s poročanjem rezultatov pristojnim organom in javnosti. S tem bo zagotovljeno sprotno spremljanje morebitnih negativnih učinkov infrazvoka na lokalno prebivalstvo.

Posebne geografske in demografske značilnosti Haloz

Območje Haloz ima specifične značilnosti, zaradi katerih zasluži poseben režim varstva pred hrupom. Gre za razgibano, gričevnato pokrajino z zelo razpršeno poselitvijo – številna majhna naselja in samotne kmetije so posejane po pobočjih in dolinah. To pomeni, da je praktično celotna pokrajina akustično občutljiva: ni večjih homogenih nenaseljenih površin, kamor bi lahko umestili velike hrupne vire, ne da bi vplivali na bližnje prebivalce. Hkrati konfiguracija terena (hribi, doline) lahko povzroči konjugiranje zvoka in prenose nizkih frekvenc na večje razdalje. V pogojih temperaturne inverzije ali v brezvetrju se hrup v dolinah lahko ujame in zadržuje. Posebnosti reliefa torej lahko pomenijo, da **že zmerni hrupni emisiji vetrne turbine** v Halozah povzročata motnje spanja in počutja pri prebivalcih, četudi bi formalno vrednosti v povprečju ostale pod mejnimi vrednostmi. Zaradi odsotnosti industrije in razvejane cestne infrastrukture v regiji bi pomenila umestitev vetrnih agregatov visoko zvočno obremenitev na širšem območju.

Poleg naravnih danosti je pomemben tudi kulturni in krajinski vidik: Haloze so pogosto označene kot »*naravni biser*« Slovenije, z ohranjeno naravo, tradicionalno vinsko krajino in bogato dediščino poselitev. Postavitev ogromnih vetrnih turbin bi trajno spremenila podobo te krajine in lahko škodovala razvoju trajnostnega turizma ter kakovosti bivanja. V študijah je ugotovljeno, da je sprejemanje takih infrastrukturnih objektov najnižje prav v območjih visoke krajinske in simbolne vrednosti (gore, obala, območja kulturne dediščine) – Haloze v marsičem sodijo v to kategorijo. Zato terjajo premislek o dodatnih varovalnih ukrepih.

Predlog: Uredba naj omogoči za posebna območja, kot so Haloze, **zaostrene merila varstva pred hrupom**. Na primer, lahko se celotno območje Haloz (ali vsaj njegovi najbolj poseljeni deli) klasificira v višjo stopnjo varstva pred hrupom, kot izhaja zgolj iz sedanje namenske rabe prostora. V praksi to pomeni, da bi v Halozah veljale strožje mejne vrednosti hrupa (npr. ponoči 35 dBA namesto 40–45 dBA) in/ali posebne omejitve za nizkofrekvenčni spekter. Morebitne investitorje vetrnih elektrarn bi se moralo z uredbo zavezati k upoštevanju teh posebnosti že v fazi načrtovanja – torej k izboru takih lokacij in tehnologij, da ne bodo presegali strožjih lokalnih meril. V kolikor tega ni mogoče zagotoviti, poseg na takšni lokaciji ni dovoljen. Poseben režim za Haloze bi bil v skladu s pristopom *okoljske pravičnosti*, saj bi zaščitil tamkajšnje prebivalce, ki so sicer lahko nesorazmerno prizadeti zaradi svoje razpršene poselitve.

Pravna podlaga: odločba U-I-441/18-23 in 72. člen Ustave RS

Predlog uredbe moramo ocenjevati z vidika ustavnih zahtev. Ustava Republike Slovenije v 72. členu jasno določa, da ima vsakdo pravico do zdravega življenjskega okolja, država pa mora skrbeti za ohranjanje naravnega ravnovesja. Ustavno sodišče RS je v odločbi št. U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022 to pravico konkretiziralo na področju hrupa: razveljavilo je namreč obstoječo Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju in odločilo, da je ta v neskladju z Ustavo. Ugotovilo je, da je Vlada z Uredbo iz leta 2018 **sistematično znižala raven varstva pred hrupom** (npr. z zviševanjem dovoljenih mejnih vrednosti v okolju in izvzetjem določenih virov hrupa), ne da bi za to obstajala ustrezna strokovna podlaga in ob spoštovanju postopkov

sodelovanja javnosti. S tem je bila kršena pravica do zdravega okolja iz 72. člena in načelo previdnosti, pa tudi pravice javnosti do soodločanja (Aarhuška konvencija, glej spodaj).

Ustavno sodišče je naložilo Vladi, da mora neskladje odpraviti v roku enega leta. Ta rok je potekel julija 2023, ne da bi bila sprejeta nova ustrezna uredba, zato so trenutno določbe o mejnih vrednostih hrupa v pravnem vakumu. To stanje je nevzdržno in protiustavno. Nova uredba mora zato to praznino zapolniti tako, da v celoti vzpostavi ustavno skladno varstvo pred hrupom. Pri tem se mora nasloniti na načelo previdnosti (člen 191 PDEU v pravu EU) – ob znanstveni negotovosti glede vplivov (npr. LFN) je treba sprejeti strožje varovalne ukrepe, ne milejših.

Sklicujemo se tudi na 72. člen Ustave RS v povezavi s 5. členom Zakona o varstvu okolja (načelo preventive) ter na obveznosti iz direktive 2002/49/ES o okoljskem hrupu, ki terja, da države članice preprečujejo in zmanjšujejo škodljiv vpliv hrupa na zdravje. Kakovost življenja prebivalcev in ustavna pravica do njihovega miru v nočnem času morata biti v središču nove uredbe. Pravni temelji so torej jasni: vsa znižanja standardov varstva pred hrupom morajo biti ustavno in zakonsko utemeljena, sicer niso dopustna.

Mnenje NIJZ glede vetrnih elektrarn velike moči v bližini naselij

NIJZ je v odgovoru na pobudo Civilne iniciative (dopisu opr. št. 354-49/2025-2 z dne 11. 4. 2025) izrazil resne zadržke glede umeščanja **vetrnih elektrarn moči 7 MW** v bližino bivališč. NIJZ opozarja, da vse do danes izvedene epidemiološke študije obravnavajo vetrnice do največ ~3 MW, v novejših primerih do 5 MW, **nobenih** pa ni za turbine z močjo nad 5 MW. Takih izjemno velikih vetrnic na kopnem praktično ni v urbaniziranem okolju – postavljajo se na morju, daleč od naselij. Zato manjkajo znanstveni dokazi o vplivu npr. 6–8 MW turbin na zdravje ljudi. NIJZ jasno navaja, da ima **zadržke** do umeščanja vetrnic nad 3 MW v slovenski prostor in posebej priporoča previdnost pri vseh nad 3 MW. Za vetrnice moči 3–5 MW predlagajo upoštevanje previdnostnega načela, za še večje (nad 5 MW) pa sploh najprej pridobitev novih raziskav o vplivih na zdravje. Izrecno zaključujejo, **citiram: »Zato za zdaj ne podpiramo postavitve takih vetrnic v slovenskem prostoru.«**

To stališče osrednje ustanove za varovanje javnega zdravja v Sloveniji je zelo zaskrbljujoče. Pomeni, da v odsotnosti dokazov o varnosti velikih turbin moramo ravnati **skrajno previdno**. Sedanja zakonodaja in predlagana uredba pa takih turbin ne obravnavata posebej – za 7 MW vetrnico bi veljala enaka pravila kot za manjše, čeprav dejansko predstavlja nov, večji vir tako zvočnih emisij kot drugih tveganj. Upoštevanje mnenja NIJZ bi bila najbolj odgovorna rešitev, da se velike vetrne elektrarne (nad 5 MW moči ali nad določene višine) **prepove umeščati v bližino naseljenih območij**. **Predlog:** Nova uredba naj v delu, kjer določa posebne varstvene režime ali izjeme, vključi določbo, da **vetrne elektrarne izjemno velike moči (npr. >5 MW) v bližini naselij niso dovoljene in se zanje določijo znatno strožja merila**. Lahko se uvede obveznost pridobitve **zavezujočega mnenja neodvisne zdravstvene stroke** (NIJZ ali imenovanega izvedenca medicinske stroke) pri vsakem projektu, kjer moč ali velikost naprave presega utečeno prakso. To mnenje bi moralo potrditi, da predvideni poseg ne bo imel škodljivih vplivov na zdravje – brez takšne potrditve se dovoljenje ne izda. Uredba naj torej institucionalizira previdnostni pristop, ki ga zahteva NIJZ, s čimer bomo preprečili, da bi prebivalci Haloz (ali drugih območij) postali poskusni zajčki za nepreverjene mega-vetrnice.

Predlagane dopolnitve uredbe: minimalni odmiki in dovoljene ravni hrupa za vetrnice

Ena ključnih pripomb na osnutek uredbe je odsotnost določb, ki bi bile **prilagojene prav vetrnim elektrarnam**. V nadaljevanju predlagamo dve konkretni dopolnitvi: uvedbo minimalne razdalje (odmika) vetrnih turbin od naselij ter določitev strožjih dovoljenih ravni hrupa za vetrnice, zlasti ponoči.

(a) Uvedba minimalnega odmika: Čeprav se Ministrstvo v preteklosti ni odločilo za pavšalno določitev oddaljenosti (t.i. "nemški model"), prakse iz tujine kažejo, da minimalni odmiki bistveno pripomorejo k zaščiti prebivalcev. Nemčija je v zvezni zakonodaji dopustila deželam določiti minimalno razdaljo do 1000 m od naselja, nekatere dežele (npr. Bavarska) pa so uveljavile pravilo **10-kratnika višine turbine** (t.i. *10H pravilo*). Takšne razdalje upoštevajo, da hrup (še zlasti nizkofrekvenčni) z oddaljenostjo popušča. Na Danskem sicer minimalni odmiki niso fiksno predpisani, a **v praksi priporočajo vsaj okoli 4-kratnik skupne višine vetrnice** (višina stolpa + dolžina elise). Za primer: če je vetrnica visoka 150 m (do vrha lopatice), bi odmik 4x nanesele 600 m. V konkretnem primeru VE Rogatec investitor takšnega odmika ni predvidel in so nekatere hiše bistveno bližje, kar že samo po sebi vzbuja skrb.

Predlog: V uredbo se vključi določilo, da mora biti novo umeščena vetrna elektrarna **oddaljena od najbližjih stanovanjskih stavb in zazidljivih parcel vsaj v razdalji, enaki 10-kratniku celotne višine vetrnice** (tj. višina do vrha lopatic) za vetrnice do 5 MW. NIJZ postavitve vetrnic močnejših od 5 MW ne podpira). Ta kriterij je sorazmeren – večje kot so turbine, bolj naraste tudi minimalna razdalja. Vsekakor bi uzakonitev vsaj 10x odmika zagotovila osnovno preventivno razdaljo, ki se je izkazala za razumnega po tujini. S tem bi tudi zmanjšali konflikte z lokalnim prebivalstvom, saj bi se vetrnice odmaknile od njihovih domov na razdaljo, kjer hrup in vizualni vpliv znatno upadeta.

(b) Najvišje dovoljene ravni hrupa za vetrnice (še posebej ponoči): Osnutek uredbe žal predvideva celo omilitev varstva na podeželju – dvig nočne meje s 40 dB na 45 dB. To je v nasprotju s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije, ki za splošni okoljski hrup priporočajo **max 40–45 dB** ponoči za preprečitev motenj spanja. Zeleni Slovenije upravičeno zahtevajo ohranitev obstoječe meje 40 dB (ali njeno znižanje) za podeželsko nočno okolje. Pri vetrnih elektrarnah pa je posebnost v tem, da povzročajo **kontinuiran, lahko tudi impulziven hrup** (z značilnim zamolklim »whoomp« ob vsakem obratu elise), ki je ponoči v tistem podeželskem okolju še bolj izrazit. Mnogi prebivalci poročajo, da jih tak hrup prebuja ali moti spanec že pri ravneh okoli 35 dB. Nekatere države so zato za vetrnice določile **nižji prag**: npr. v **Franciji** nedavno razpravljajo o omejitvi na 30 dB(A) v nočnem času, **Belgija in Nizozemska** imata stroge omejitve za nočni hrup v mirnih območjih (~39 dB). Tudi Avstrija in Nemčija v praksi pogosto zahtevata, da vetrnice ponoči ne presegajo ~40 dB pri najbližjih hišah. V Veliki Britaniji obstaja smernica ETSU-R-97, ki priporoča mejo ~35–40 dB(A) ponoči za vetrne elektrarne v odvisnosti od ravni ozadja.

Predlog: Nova uredba naj jasno določi **najvišjo dopustno raven hrupa za vetrne elektrarne ponoči v naseljenem okolju med 35 in 40 dB(A)**. Konkretno predlagamo 35 dB(A) kot ciljno vrednost v posebej tistem okolju (Haloze, varovana območja), sicer pa absolutno največ 40 dB(A) kjerkoli ponoči. To bi nadomestilo sedanjo ureditev, kjer za vetrnice veljajo splošne meje (npr. 45 dB ali 48 dB, odvisno od kategorije), ki so previsoke. Določitev posebne, nižje nočne meje za vetrnice bi prebivalcem zagotavljala miren spanec. Kjer taka meja ne bo dosežena, bi moral investitor izvajati omilitvene ukrepe (izklop vetrnice ob določenih nočnih urah). Pri tem naj se upošteva **najbolj občutljiv receptor** – torej najbližja hiša, tudi če stoji osamljeno na obrobju vasi.

Za ponazoritev prilagamo tabelo, ki prikazuje primerljive tuje ureditve glede minimalnih razdalj in LFN regulacije za vetrne elektrarne:

Država	Minimalna razdalja od naselij	Ureditev nizkofrekvenčnega hrupa (LFN)
Danska	Ni fiksne zakonske razdalje; v praksi ~4× višina turbine (priporočilo) ≈ 600–1000 m.	Mejne vrednosti hrupa za vetrnice: ~42 dB(A) zunaj ponoči; posebno pravilo za LFN : max. 20 dB(A) znotraj stanovanj.
Nemčija	Federativno omogočeno do 1000 m (nekateri predpisi dežel zahtevajo ~1000 m; Bavarska uvedla 10H ≈ 1500–2000 m)..	Ni posebnega predpisa za LFN; uporablja se splošne omejitve A-uteženega hrupa (~40–45 dB(A) ponoči), LFN se obravnava znotraj tega okvira.

(Opomba: V drugih državah EU variira – npr. **Španija in Italija** nimata enotnega pravila odmika, **Poljska** predpisuje 700 m, **Irska** predlaga 500 m ali 35 dB(A) ponoči, itd. Ključno pa je, da mnoge države LFN **prepoznavajo kot problem** in **Danska** je tu vodilna z ločenim kriterijem. Ob tem dodajamo, da omenjene države na celino umeščajo VA z nazivno močjo do 4, največ 5 MW in da se VA z večjo močjo (7 in več) umeščajo na morje. Na mednarodni konferenci o hrupu vetrnic »International Conferences on Wind Turbine Noise«, junija 2025 na Danskem so predstavili, da so na Norveškem poročali o zdravstvenih težavah prebivalca po namestitvi drugega VA v oddaljenosti 10 km od hiše. Nadalje, ugotovili so, da na jakost infrazvoka pri tej hiši vpliva vetrno polje VA v oddaljenosti 80 in 100 km.)

Neodvisna študija LFN in vključitev LFN v monitoring

Kot že poudarjeno, je izrednega pomena, da se nizkofrekvenčni zvok in infrazvok vetrnic ovrednotita s **strokovno študijo pred gradnjo** kar mora temeljiti na konkretnih meritvah posameznih VA in ne zgolj na tehničnih specifikacijah proizvajalca in nato spremljata med obratovanjem. Sedanja praksa, ko investitorji sami naročajo študije in meritve hrupa, vzbuja dvom v nepristranskost. Zato zagovarjamo, da se v uredbi uveljavi zahteva po **neodvisni študiji vplivov LFN**. To pomeni, da mora presojo LFN opraviti institucija ali strokovnjak, ki ni izbran neposredno s strani investitorja, temveč ga imenuje neodvisno telo (npr. ARSO ali Ministrstvo) in je izbran s konsenzom lokalne skupnosti.

Študija LFN naj upošteva najslabši možni scenarij (sočasno obratovanje več turbin, neugodne vremenske razmere) in oceniti **spektralno sestavo zvoka**. Posebej pomembno je ugotoviti, ali bodo v bližnjih stavbah nizkofrekvenčne komponente presegale uveljavljene pragove (npr. 20 dB(A) v notranjosti – danski kriterij).

Prav tako naj uredba določi, da se v okviru obratovalnega monitoringa **prvo leto po zagonu vetrne elektrarne izvaja meritev LFN** na izbranih najbolj izpostavljenih mestih (pri najbližjih hišah). Monitoring naj izvaja neodvisen pooblaščen laboratorij, rezultati pa morajo biti javno dostopni. Če bi se izkazalo, da LFN presega varne ravni ali povzroča motnje, mora investitor izvesti dodatne zaščitne ukrepe (sprememba režima obratovanja, ustavitev obratovanja v skrajnem primeru). Nadalje naj se izvaja monitoring po petih in desetih letih obratovanja. Po preteku 10 letih pa vse pogosteje, npr. na 2 leti, saj praksa kaže, da so iztrošeni stroji glasnejši.

Takšen pristop bi bil v skladu z načelom **stalnega preverjanja vplivov** in prilagajanja ukrepov. Izkušnje iz tujine kažejo, da vetrne elektrarne niso »postavi in pozabi«
infrastruktura – spremljanje okoljskih vplivov skozi celotno življenjsko dobo je nujno. Ob upoštevanju LFN v monitoringu bo Slovenija sledila najboljšim praksam, prebivalci pa bodo imeli zagotovila, da se njihovo okolje stalno nadzoruje in varuje pred tovrstnim onesnaženjem.

Vključevanje javnosti (Aarhuška konvencija)

Postopek sprejemanja nove uredbe in njena vsebina morata spoštovati zahteve Aarhuške konvencije o pravici javnosti do **informiranja, sodelovanja pri odločanju in pravnega varstva** v okoljskih zadevah. Spomnimo, da je Ustavno sodišče v zgoraj omenjeni odločbi med razlogi za neustavnost prejšnje uredbe navedlo tudi onemogočeno sodelovanje javnosti v postopku priprave predpisa na področju varstva okolja, kar je v neskladju z 8. členom Aarhuške konvencije.

V praksi to pomeni, da mora biti javna obravnava (npr. preko portala E-demokracija) smiselna in ne zgolj formalna. Pozdravljamo, da je osnutek dan v javno razpravo, vendar opozarjamo, da je **treba vsebinsko obravnavati** pripombe civilne družbe, lokalnih iniciativ in strokovne javnosti. Posebej zaskrbljujoče bi bilo, če bi nova uredba – tako kot je nakazano – **zožila obveznosti obveščanja in sodelovanja javnosti** pri umeščanju naprav po ZUNPEOVE. Opozarjamo, da osnutek menda omejuje dolžnost investitorjev, da pravočasno in jasno obveščajo prebivalce o posegih v okolju, kar je korak nazaj in v nasprotju z duhom Aarhuške konvencije.

Predlog: Uredba naj izrecno vsebuje določbe, ki zahtevajo: (1) **proaktivno obveščanje lokalnega prebivalstva** o načrtovanih vetrnih elektrarnah (in drugih večjih hrupnih virih) že v zgodnjih fazah postopka in **upoštevanje njihovih zahtev**, (2) **vključitev javnosti v monitoring** – npr. možnost, da lokalna skupnost imenuje opazovalca pri meritvah hrupa ali da se ustanovi svetovalna skupina za spremljanje vplivov, (3) **pravno varstvo** – jasno navedbo, da imajo zainteresirani prebivalci in civilne iniciative pravico pravnega izpodbijanja aktov ali dovoljenj, če menijo, da niso bili upoštevani predpisi o varstvu pred hrupom (in druge, na zakonih in ustavi temelječe pravice).

Le s takim pristopom bo uredba usklajena z Aarhuško konvencijo in bo krepila zaupanje javnosti. V nasprotnem primeru se tvega nadaljnje stopnjevanje konfliktov med prebivalci in državo, zmanjševanje legitimnosti energetskih projektov ter številčno večanje pravnih sporov, kar lahko upočasni energetski prehod. Naj spomnimo, da **okoljska demokracija** ni ovira razvoju, temveč način, da razvoj poteka pravično in s konsenzom.

Opredelitev območja Haloz kot neprimernega za vetrne turbine

Na podlagi vsega zgoraj navedenega posebej izpostavljamo predlog, da se v novi uredbi ali z njo povezanim načrtovalskim aktom območje Haloz **izrecno opredeli kot neprimerno** za umeščanje vetrnih turbin. Razlogi za to so utemeljeni v specifičnih okoliščinah:

- **Razpršena poselitev in bližina bivališč:** Kot že opisano, v Halozah praktično ni lokacije, ki bi bila dovolj odmaknjena od hiš. Postavitev 150+ metrske turbine bi tu vedno pomenila, da je v krogu nekaj sto metrov več hiš, s prebivalci, ki bi bili izpostavljeni hrupu, vibracijam in vizualnemu vplivu. V urbanih središčih ljudje živijo strnjeno, tu pa **"vsak hrib ima svojo kmetijo"** – vplivi sežejo do vseh.
- **Reliefni dejavniki:** Hribovit teren, kot rečeno, lahko okrepi negativne vplive (hrup se odbija, lahko potuje po dolinah daleč; vetrnice bodo pogosto višje od slemen in vidne od zelo daleč). Učinki na krajino in počutje so nesorazmerno večji kot na ravnini.

- **Nesorazmerje med koristmi in negativnimi vplivi:** Projekti vetrnih elektrarn v Halozah bi prispevali relativno malo k skupni proizvodnji elektrike v Sloveniji – niti 1% (Haloze nimajo najmočnejšega vetra in ni stalen)), negativni vplivi (erozija tal, vetrolomi, plazenje, sprememba mikroklimе, uničenje živalskega habitata, usih vodnih virov, zvočno onesnaženje) pa bi prizadeli več občin, in to trajno. Tudi čezmejni vplivi na sosednjo Hrvaško so verjetni. Tveganje za okolje (narava, krajina) in zdravje ljudi ne odtehta minimalne količine proizvedene elektrike.
- **Obstoječi varstveni status:** Deli Haloz so zavarovani (Natura 2000 območja, naravni spomeniki), celotna regija pa je prepoznana kot pomembno območje biodiverzitete in krajinske vrednote. Vetrnice bi lahko ogrozile tako ptice (Haloze so selitvena pot in habitat orla kačarja, črnih štokelj idr.) kot netopirje. Kumulativno gledano je območje preobčutljivo za tak poseg.

Če povzamemo, strokovna in civilna javnost soglašata, da Haloze **niso primerne** za vetrne elektrarne. To stališče podpira tudi načelo trajnostnega razvoja lokalnih skupnosti – Haloze se usmerjajo v zeleni turizem, vinogradništvo in ohranjanje kulturne krajine, kar je nezdružljivo z industrializacijo prostora. Civilna iniciativa proti VE Rogatec–Žetale je zato predlagala ustavitev vseh postopkov za VE Rogatec in pozvala k moratoriju, dokler se ne vzpostavi ustrezna regulativa in upošteva odklonilno mnenje prebivalcev.

Predlog: Ministrstvo naj jasno navede, da se lokacije s posebnimi geografskimi in poselitvenimi značilnostmi (kot so Haloze) **obvaruje pred načrtovanjem vetrnih polj**. To lahko stori bodisi tako, da v obrazložitvi uredbe pojasni, da so takšna območja neprimerna, bodisi (še bolje) z dopolnitvijo uredbe o hrupu ali prostorskih aktih, ki bi ta območja izvzela iz potencialnih lokacij. Na primer, določba lahko glasi: *"V območjih razpršene podeželske poselitve in izjemne krajinske vrednosti, kjer ni mogoče zagotoviti ustreznih odmikov, okoljske sprejemljivosti in spoštovanja mejnih vrednosti hrupa (primer: Haloze), umeščanje vetrnih elektrarn ni dovoljeno."* S tem bi država preprečila dolgotrajne konflikte in sodne spore v lokalnih okoljih in usmerila investicije tja, kjer so sprejemljivejše.

Zaključek

Predlagane pripombe in dopolitve izhajajo iz skrbi za varovanje zdravja ljudi in ohranjanje okolja, ob hkratnem zavedanju nujnosti prehoda na obnovljive vire. Verjamemo, da je mogoče doseči uravnoteženo ureditev, ki bo omogočala razvoj obnovljivih virov energije, vendar **ne na račun lokalnih skupnosti in narave**. Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju mora biti sodobna, znanstveno utemeljena in ustavno skladna. Le tako bo zagotovila legitimnost potrebnim energetskim projektom in zaščitila temeljne pravice prebivalcev.

Z upoštevanjem zgoraj navedenih predlogov bo Ministrstvo prispevalo k pravičnejši in trajnostni energetski tranziciji, skladno z načelom previdnosti in mednarodnimi obveznostmi Slovenije. V pričakovanju, da boste predloge preučili in ustrezno vključili v končno besedilo uredbe, se vam zahvaljujem za pozornost.

S spoštovanjem,

(v imenu Civilne iniciative Rogatec–Žetale)

Priloge:

- Mnenje NIJZ z dne 11. 4. 2025; Pripombe CI Rogatec–Žetale (30. 4. 2025);
- *International Conferences on Wind Turbine Noise*«, junij 2025, Danska

Pripombe k predlogu Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju

Predlog uredbe je z vidika varstva zdravja prebivalcev v urbanem okolju nezadosten in strokovno neprepričljiv. Čeprav je hrup v naseljih večinoma povezan z obratovanjem gostinskih lokalov, javnimi prireditvami, zabavnimi dogodki ter različnimi tehničnimi napravami (toplotne črpalke, klimatske naprave, industrijski agregati, ventilacijski sistemi ipd.), predlog teh virov ne ureja jasno in celovito.

Znanstveni dokazi kažejo, da dolgotrajna izpostavljenost hrupu povečuje tveganje za srčno-žilne bolezni, motnje spanja, depresijo in zmanjšuje kakovost življenja. Posebej problematične so kratkotrajne, a zelo intenzivne obremenitve (npr. konične vrednosti pri glasnih dogodkih), ki jih sedanja ureditev sploh ne zajema. Podobno je tudi z nizkofrekvenčnim hrupom, ki je značilen za glasbo in tehnične naprave ter ga obstoječi sistem merjenja izključuje, čeprav ima dokazano škodljive učinke.

Namesto da bi uredba odpravila že večkrat izpostavljene pomanjkljivosti, jih ohranja in s tem dopušča, da se prebivalci še naprej soočajo z obremenitvami, ki niso v skladu s pravico do zdravega življenjskega okolja iz 72. člena Ustave RS.

Komentarji k posameznim členom

3. člen

Definicija vira hrupa je preveč ozka in dopušča različne razlage. Gostinski lokali z zvočnimi napravami, prireditve na prostem ter mehanske naprave v urbanem okolju so ponekod obravnavane kot vir hrupa, drugod pa ne, kar pomeni arbitrarnost. Posebej sporno je, da se enaka naprava (npr. toplotna črpalka) v enem primeru šteje za vir hrupa, v drugem pa ne, odvisno od lastništva in dejavnosti.

Predlagam, da se definicija dopolni tako, da zajame vse tehnične in zvočne naprave ne glede na namembnost ali upravljavca ter da se izrecno vključi rekreativni in nizkofrekvenčni hrup.

4. člen

Razvrstitev območij ni utemeljena na jasnih kriterijih in diskriminira določene skupine prebivalcev. Stanovanjska območja so razvrščena različno, pri čemer ni pojasnjeno, zakaj imajo prebivalci v enem delu mesta strožjo zaščito kot v drugem. Hkrati so območja z intenzivnim hrupom iz gostinskih lokalov ali prireditev podvržena milejšim standardom, čeprav so tam prebivalci dejansko najbolj obremenjeni.

Predlagam, da se vsa stanovanjska območja obravnavajo enotno, v II. stopnji varstva, ter da se uvedejo posebni zaščitni režimi za območja z visoko gostoto gostinskih dejavnosti ali rednimi javnimi prireditvami.

5. člen

Mejne vrednosti so previsoke, oblikovane zgolj na podlagi povprečnih ekvivalentnih ravni (dBA), kar izključuje nizkofrekvenčni hrup in kratkotrajne presežke. Ravno ti so v urbanem okolju za prebivalce najbolj moteči in škodljivi. Dodatno so mejne vrednosti v predlogu višje od priporočil Svetovne zdravstvene organizacije, kar pomeni neposredno tveganje za zdravje.

Predlagam, da se: uvede merjenje v dB/dBZ, ki zajema celoten frekvenčni spekter, določi absolutna zgornja meja za konične ravni hrupa, mejne vrednosti znižajo vsaj na raven priporočil WHO, z dodatnim znižanjem za nočni čas.

6. člen

Metodologija ocenjevanja hrupa temelji na standardih, ki so osredotočeni na povprečno zaznavo človeka in ne vključujejo kumulativnih učinkov več virov. V praksi to pomeni, da se vpliv hrupa iz lokala, klimatske naprave in prometa ne seštevata, ampak obravnava ločeno, kar vodi v podcenjevanje dejanske obremenitve.

Predlagam, da se metodologija dopolni tako, da vedno vključuje kumulativne učinke, kratkotrajne presežke in nizkofrekvenčni spekter.

11. člen

Gradbišča so pomemben vir akustičnega hrupa v urbanem okolju, a predlog ne določa jasnih omejitev glede časov obratovanja ali prepovedi hrupnih del v nočnem času in ob vikendih.

Predlagam, da se uvedejo stroge časovne omejitve (prepoved hrupnih del ponoči, ob nedeljah in praznikih) ter da se določi omejitev najvišjih dovoljenih koničnih vrednosti na gradbiščih.

14. člen

Monitoring hrupa je omejen predvsem na prometne vire, medtem ko hrup iz gostinskih lokalov, prireditve ali tehničnih naprav v stanovanjskih območjih ni predmet sistematičnega spremljanja.

Predlagam, da se obvezni monitoring razširi tudi na urbane vire hrupa, zlasti tam, kjer se pojavljajo pritožbe prebivalcev. Monitoring naj vključuje tudi nočne meritve in oceno kumulativnih obremenitev.

22. člen

Višine glob za kršitve so prenizke in nimajo realnega odvračilnega učinka. Za obrat gostinskega lokala ali organizatorja prireditve je trenutna globa pogosto nižja od stroškov, ki bi jih imela investicija v protihrupne ukrepe. Tak sistem spodbuja nadaljnje kršitve in daje jasen signal, da se nespoštovanje pravil bolj izplača kot njihovo spoštovanje.

Predlagam, da se globe znatno zvišajo – začetna kazen naj bo najmanj 20.000 EUR za pravne osebe, hkrati pa se uvede progresivno sankcioniranje ob ponavljajočih se kršitvah. Kazni morajo biti sorazmerne s povzročeno škodo in skladne z načelom »onesnaževalec plača«.

Zaključek

Predlagana uredba z vidika akustičnega hrupa in varstva zdravja prebivalcev v urbanem okolju ne dosega niti osnovnih standardov. Ohranitev previsokih mejnih vrednosti, izključevanje nizkofrekvenčnega hrupa, odsotnost koničnih vrednosti in prezrtje kumulativnih učinkov pomeni, da prebivalci ostajajo brez učinkovite zaščite pred vsakodnevnimi obremenitvami.

Predlagam, da se uredba dopolni tako, da: jasno opredeli vse vire hrupa, vključno z gostinskimi lokali, prireditvami in tehničnimi napravami, zniža mejne vrednosti v skladu s priporočili WHO, uvede posebne omejitve za konične in nizkofrekvenčne ravni hrupa, razširi monitoring na vse ključne urbane vire in vključi kumulativne učinke in določi strožje in odvračilne globe za kršitelje.

Le s takšno prenovo bo uredba zagotovila skladnost z načelom preventive, 72. členom Ustave RS ter mednarodnimi priporočili in dejansko izboljšala kakovost življenja prebivalcev v urbanih okoljih.

Na koncu želim opozoriti, da so pripombe k predlogu uredbe neposredno povezane z vsakdanjo izkušnjo številnih prebivalcev Ljubljane. Mestno jedro je v zadnjih letih postalo eno najbolj problematičnih območij glede prekomernega hrupa, predvsem zaradi obratovanja gostinskih lokalov, ki na svojih terasah vsakodnevno predvajajo glasno glasbo do poznih večernih in nočnih ur.

Takšno obratovanje povzroča veriženje hrupa: gostje se zaradi glasne glasbe pogovarjajo še glasneje, hrup pa se ne konča ob zaprtju lokalov, saj se druženja nadaljujejo v neposredni bližini stanovanjskih stavb. To pomeni, da je nočni počitek prebivalcev redno in sistematično moten.

Posebno težavo predstavlja akustika starega mestnega jedra Ljubljane. Ozke ulice, manjši trgi in visoke stavbe delujejo kot naravni ojačevalec zvoka, ki se v takšnem prostoru ne razprši, ampak postane še intenzivnejši. To ustvarja razmere, kjer je obremenitev prebivalcev še izrazitejša kot v drugih urbanih okoljih.

Kljub več letom opozarjanja, številnim peticijam in pobudam prebivalcev za omejitev obratovalnega časa lokalov ter prepoved glasnega predvajanja glasbe na terasah, Mestna občina Ljubljana do danes ni sprejela učinkovitih ukrepov. To kaže na popolno odsotnost politične volje za zaščito prebivalcev pred vsakodnevnimi čezmernimi obremenitvami.

Osebna izkušnja prebivalcev mestnega jedra jasno potrjuje, da predlagana uredba, ki ne uvaja posebnih zaščitnih režimov za takšna akustično občutljiva območja, ne more zagotoviti pravice do zdravega življenjskega okolja. Potrebne so jasne zakonske omejitve obratovanja in posebna pravila za kulturno in arhitekturno občutljiva območja, kot je Ljubljana, kjer že običajna raven hrupa povzroča nesorazmerno velike motnje.

Združenje ROVO
Novomeška cesta 45
8351 Straža pri Novem mestu
rovo@vep.si
okoljska.pisarna@rovo.si

Straža, 15. 09. 2025

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Langusova ulica 4
1535 Ljubljana
gp.mope@gov.si

ZADEVA: Pripombe in predlogi na predlog Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju
Vaš dopis št.: 007-140/2025 z dne 30. 07. 2025

I. PRIPOMBE

1. Obrazložitev je sama s seboj v nasprotju, navajamo:

»2. Splošna obrazložitev v zvezi s predlogom predpisa

Ustavno sodišče je z Odločbo U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022 ugotovilo, da je Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18, 59/19 in 44/22 – ZVO-2, v nadaljevanju: uredba) v neskladju z ustavo saj v postopku njenega sprejemanja ni bilo zagotovljeno zadovoljivo sodelovanje javnosti. Ustavno sodišče je Vladi RS naložilo, da ugotovljeno protiustavnost odpravi.«

in naprej:

»K 24. členu (prenehanje veljavnosti)

Prehodna določba predvideva prenehanje veljavnosti Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 105/05, 34/08, 109/09 in 62/10).«

Katera uredba torej z najnovejšo uredbo preneha veljati, tista iz leta 2005 (ID: URED3653) ali tista iz leta 2018 (ID: URED7531), ki ji je veljavnost odpravilo Ustavno sodišče?

2. Nesklepčna je navedba da je edina neskladnost neveljavne uredbe z ustavo, da v postopku njenega sprejemanja ni bilo zagotovljeno zadovoljivo sodelovanje javnosti. Ustavno sodišče se je izreklo, da je zadevno uredbo odpravilo z rokom za sprejem nove brez obravnave drugih pripomb o neustavnosti, ker je že nezadovoljivo sodelovanje javnosti samo po sebi zadostovalo za odločitev.

Ugotavljamo, da zadevni predlog nove uredbe ne odpravlja drugih neustavnosti, ki so jih navedli in utemeljili pobudniki presoje, a se, kot že navedeno, Ustavno sodišče do njih sploh ni opredeljevalo. Torej izpostavljamo realno možnost, da se bo morebiti sprejeta nova uredba, takšna kot je predložena, takoj znova znašla v presoji na ustavnem sodišču.

V vsakem primeru pričakujemo, za izpolnitev postulatov Aarhuške konvencije, da bodo vse pripombe vsebinsko obravnavane in da bo predlog nove uredbe po dopolnitvah tudi iz medresorskega usklajevanja kot čistopis pred sprejemom na vladi znova z razumnim rokom za morebitne tehtne pripombe razgrnjen javnosti.

3. Še vedno je po podatkih iz PISRS v veljavi **Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju** (Uradni list RS, št. 121/04, 59/19, 44/22 – ZVO-2 in 53/22 ID: URED2682).

V kolikšni meri se trenutno še vedno veljavna Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju in predlagana nova Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju vsebinsko prekrivata in sta morda celo v nasprotju?

4. V predlogu nove uredbe, kot je predložen, nikjer ni opredeljen pojem hrupa. Kaj hrup je, kakšen naraven oziroma umeten, s človekovimi dejavnostmi povzročen pojav je to, zakaj sploh določati mejne vrednosti; ali zaradi vplivov na zdravje človeka; ali zaradi vplivov na okolje, naravo, živa bitja in biotope; ali zaradi vplivov na stavbe, itd. Brez teh definicij, ki morajo imeti v uredbi merljive parametre, je zadevni upravni akt brezpredmeten in popolnoma odvečen, sam sebi namen.
5. Iz 4. pripombe izhaja, da manjka tudi opredelitev namena te uredbe, ki bi po pravilih nomotehnike spadala med uvodne določbe.
6. Pogrešamo taksativno naštete pravne akte Evropske Unije, ki jih predlog zadevne uredbe neposredno prenaša v naš pravni red. Zato je nepregledno onemogočen preizkus uredbe glede na ustreznost in usklajenost z evropskimi, morda drugimi mednarodnimi akti, h katerim je Republika Slovenija zavezana z ustavo.

Morebitno pojasnilo, da gre za zakonsko in ne za podzakonsko materijo, je nesklepčno, saj še vedno veljavna **Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju** (Uradni list RS, št. 121/04, 59/19, 44/22 – ZVO-2 in 53/22 ID: URED2682) pregledno navaja evropsko zakonodajo, ki je njena osnova.

7. Ni sprejemljivo, da predlog uredbe, kot je predložen, ne obravnava nizko frekvenčnega hrupa. Predlog uredbe pravzaprav sploh ne opredeljuje frekvenčni obseg hrupa, ki je predmet obravnave zadevne uredbe. Tudi zato tega upravnega akta ni mogoče preizkusiti in primerjati z zadevno ureditvijo v drugih državah EU, na primer z pravno ureditvijo Danske, Nizozemske, Nemčije, Belgije in drugih, zlasti kar zadeva gradnjo vetrnih elektrarn večjih nazivnih moči.
8. Nesprejemljivo in v nasprotju z Direktivo 2002/49/ES s kasnejšimi spremembami je da se za linijski vir hrupa šteje, da obremenitev okolja s hrupom ni čezmerna, če so upoštevani tehnično, prostorski in ekonomsko upravičeni ukrepi za zmanjševanje emisije na viru hrupa. Za dokazovanje upravičenosti do povečanega nivoja hrupa bi naj upravljalec linijskega vira hrupa predložil tehnične, prostorske in ekonomske dokaze, pri čemer ni predpisanih nobenih meril ali tehnično ekonomskih normativov.

9. V prilogi 2 niso določene računske metode izračuna hrupa, tako kot je navedeno v 6. členu osnutka Uredbe.

10. Mejne vrednosti kazalcev hrupa, kot so vrednostno prikazane v prilogi 1, so višje kot jih predpisuje Direktiva 2002/49/ES s kasnejšimi spremembami Direktive, in so bistveno višje, kot za mejne vrednosti kazalcev hrupa priporoča WHO, kar je med drugim tudi v neskladju z določili Ustave RS o upoštevanju mednarodnih predpisov.

Svetovna zdravstvena organizacija na osnovi utemeljenih analiz in raziskav povsem nedvoumno predstavlja, katere so tiste vrednosti hrupa, pri katerih še ni posledic za zdravje in te vrednosti so drastično nižje, kot jih dovoljuje Uredba. To je v nasprotju z načelom previdnosti (10. člen ZVO-2) in z načelom preventive (9. člen ZVO-2).

11. Iz omejitev so arbitrarno in brez obrazložitve izvzete ceste z manj kot 1 milijonom vozil letnega prometa. Takšna definicija je povsem poljubna in nestrokovna, saj je cestni hrup eden najpogostejših virov hrupa, ki ga čutimo in doživljamo ter se ga z definicijo ne da kar »ukiniti«. Namesto, da bi MOPE pripravljalo ukrepe za zaščito prebivalcev takšno kot je v drugih EU državah, problem okoljskega hrupa rešuje tako, da pomembne vire hrupa kar zanika in hkrati dramatično zvišuje dovoljene obremenitve.

12. Gradbiščem je omogočena posebna obravnava, ne glede na siceršnje stopnje varstva pred hrupom in to brez časovne omejitve – zopet brez pojasnila ali utemeljitve, zakaj. Hrup iz gradbišč ogroža zdravje prav tako kot drugi viri hrupa, zato ni nobenega opravičila za drugačno obravnavo, razen koristi in dobičkov investitorjev, seveda na račun javne zdravstvene blagajne.

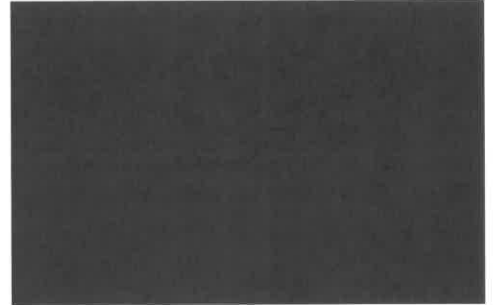
II. PREDLOGI

1. Naredi naj se celovita presoja vplivov na zdravje ljudi hrupa vseh frekvenc in jakosti kot strokovna podlaga za mejne vrednosti v novi uredbi, ki bodo omogočale varovanje zdravja ljudi pred škodljivimi posledicami hrupa.
2. Naj MOPE v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje poskrbi, da se pripravijo strokovne podlage, ki bodo upoštevale najnovejše smernice in spoznanja znanosti (WHO, EEA,..) o škodi, ki jo povzroča hrup in bodo strokovno opredelile še sprejemljive ravni hrupa,
3. Naj predlagatelj pripravi študijo o vplivu predlaganih mejnih vrednosti v uredbi na zdravje prebivalstva,
4. Naj predlagatelj ponudi alternativne rešitve za omejevanje škodljivih vplivov hrupa na zdravje ljudi in biotopov,
5. Predlagatelj naj pripravi nov predlog zadevne uredbe, ki bo upošteval cilje ZVO-2 in mejne vrednosti določal na ravneh, ki ne bodo imele škodljivega vpliva na zdravje ljudi in biotopov, za obstoječa preseganja pa naj določi načine in roke za prilagoditev na manjše vrednosti,

6. nov predlog naj gre v javno razgrnitev in naj bo po medresorskem usklajevanju ponovno omogočena utemeljena kritična presoja javnosti s celostnim upoštevanjem postulatov Aarhuške konvencije.

Prepričani smo, da bodo naše pripombe in predlogi upoštevani kljub temu, da niso v okvirčkih predloženega obrazca.

S spoštovanjem!

Pripombe in predlogi k predlogu uredbe

Pripombe: Predlagana uredba vsebuje temeljne sistemske napake kot problematične vsebinske rešitve, ki kršijo temeljna ustavna načela in načela varstva okolja, saj uredba poskuša legalizirati diskriminatorno obravnavanje prebivalcev ter sprejema 'sistem nagrajevanja onesnaževanja', vse v nasprotju z evropskim in ustavnim pravom.

Predlog uredbe se sklicuje na določbe ZVO-2, ki pa ne vsebujejo vsebinskih normativov za določitev mejnih vrednosti hrupa, saj ZVO-2 v členih 18., 20., 25., 56., 112. in 116., določa le procesne pristojnosti za sprejemanje podzakonskih aktov, v katerih manjkajo jasni zakonski kriteriji za določitev konkretnih mejnih vrednosti hrupa.

Iz obrazložitve uredbe bi morale biti razvidne analize ter strokovne podlage za sprejem uredbe, vendar teh podatkov in informacij obrazložitev uredbe ne vsebuje, zato ni mogoče ugotoviti, iz katerih razlogov uredba ne sledi priporočilom WHO (World Health Organization) za mejne vrednosti hrupa in priporočilu, naj se v nacionalnih predpisih mejne vrednosti hrupa postopno znižujejo.

Predlog: Predlagam, da se celotno uredbo, vključno z njeno obrazložitvijo, pred sprejetjem temeljito dopolni in popravi v skladu s priporočili WHO in druge stroke.

Pripombe in predlogi k 1. členu

Pripombe: Namen uredbe naj bi bil varstvo okolja pred hrupom, vendar vsebina uredbe temu ne sledi. Ta člen ne omenja varstva živali in narave, kar je v nasprotju z načelom celovitosti.

Predlog: Predlagam, da se namen uredbe razširi, v smislu, da se določi, da je uredba namenjena varstvu pred hrupom zaradi zagotavljanja zdravja in dobrega počutja ljudi in živali.

Pripombe in predlogi k 2. členu

Pripombe: Izključitve uporabe uredbe so preširoko zastavljene, saj so številni viri izvzeti, kar vodi v neenako obravnavanje.

Predlog: Predlagam, da naj uredba velja za vse vire hrupa, razen kadar je z drugim predpisom določena strožja regulacija.

Pripombe in predlogi k 3. členu

Pripombe: Definicija 'varovani prostor' (točka 21) izključuje zunanje prostore, kjer se ljudje zadržujemo, ravno tako v uredbi manjka definicija nizkofrekvenčnega hrupa, saj se uporablja izključno enota dBA, s čimer se sistematično izključuje nizkofrekvenčni hrup in infrazvok, ki negativno vplivata na počutje in zdravje ljudi. Tudi WHO opozarja, da imata nizkofrekvenčni hrup in infrazvok velik vpliv na zdravje.

Predlog: Predlagam, da se v uredbi dopolni definicija izraza 'varovani prostor' ter se opredelita izraza 'nizkofrekvenčni hrup' in 'infrazvok' ter se uvedejo dodatni kazalci hrupa v dBC in oktavnih pasovih pri virih z izrazitimi nizkofrekvenčnimi komponentami (zvočne naprave, vetrne elektrarne, pristanišča, promet,...).

Pripombe in predlogi k 4. členu

Pripombe: V tem delu uredbe je zaznati razlikovanje med II. in III. stopnjo območij, na katerih se nahajajo stanovanja, ki pomeni neenako obravnavo prebivalcev (kršitev 14. člena Ustave RS), pri čemer niso navedeni in pojasnjeni razlogi za takšno razlikovanje. Uvrstitev gozdnih zemljišč v IV. stopnjo varstva pred hrupom je neprimerno, saj se s tem kršijo načela varstva narave.

Predlog: Predlagam, da se vsa območja, na katerih se nahajajo stanovanja, uvrstijo v II. stopnjo varstva pred hrupom, s čimer se edino lahko odpravi neenako obravnavo prebivalcev.

Pripombe in predlogi k 5. členu

Pripombe: Mejne vrednosti so v uredbi določene močno nad priporočili WHO ($L_{night} \leq 40$ dB, $L_{den} \leq 53$ dB), pri čemer niso navedeni razlogi za takšna odstopanja od priporočil oz. stopenj hrupa, ki so še varne za zdravje in počutje ljudi. Uredba ne vsebuje mejnih vrednosti kazalcev hrupa za nizkofrekvenčni hrup, ki je še posebej moteč in prodoren v okolju.

Predlog: Predlagam, da se mejne vrednosti uskladijo s priporočili WHO in se določijo za ljudi še

sprejemljive mejne vrednosti kazalcev nizkofrekvenčnega hrupa, ter da se odpravijo posebne olajšave za kumulativne vire (po uredbi lahko več virov povzroča višjo stopnjo hrupa kot posamezen vir).

Pripombe in predlogi k 6. členu

Pripombe: Metode ocenjevanja temeljijo le na modelu Cnossos EU, brez obveznosti ocenjevanja nizkofrekvenčnega hrupa, kar je za veliko virov hrupa neprimerna metoda ocenjevanja. V tem delu je zaslediti odstotnost zahteve za frekvenčno analizo hrupa.

Predlog: Predlagam, da se v uredbi določi obvezno ocenjevanje in meritve hrupa v dBC ter v oktavni pasovih za vse pomembne vire hrupa, zlasti pa zvočne naprave ter promet, pri čemer se mora opraviti frekvenčno analizo. Ker je zahteva iz drugega odstavka, da se 'hrup v okolju ocenjuje na podlagi ekvivalentnih ravni hrupa med obratovanjem vira hrupa' nejasna, predlagam, da to zahtevo pojasnite.

Pripombe in predlogi k 7. členu

Pripombe: Uredba določa, da se hrup ocenjuje zgolj pred fasadami stavb, s čimer se zanemari obveznost, da mora država skrbeti za zdravo življenjsko okolje, med kar sodijo tudi zunanje površine stalne uporabe.

Predlog: Predlagam, da se mesta ocenjevanja razširijo na vsa tista mesta, ki za posameznika predstavljajo njegovo življenjsko okolje, četudi to pomenijo površine dvorišča, terase, balkona, vrta, javne površine ipd.

Pripombe in predlogi k 8. členu

Pripombe: Nerazumljivo je, zakaj naj bi se ocenjevanje posameznih virov hrupa izvajalo ob izključitvi vseh preostalih virov hrupa, s čimer se le prikrije realno obremenitev okolja s hrupom.

Predlog: Predlagam, da se ocenjevanje kazalcev hrupa v uredbi določi tako, da zajema kumulativne učinke vseh virov hrupa.

Pripombe in predlogi k 9. členu

Pripombe: S tem členom se vzpostavlja sistem, kjer se čezmerna obremenitev okolja s hrupom tolerira z ukrepi pasivne zaščite. Nesprejemljivo je, da se lahko tisti, ki okolje obremenjuje, izogne čezmernosti s pasivnimi ukrepi (izolacija stavb z varovanimi prostori), tudi če so mejne vrednosti na prostem presežene, kar kaže na to, da se okolje z uredbo dejansko ne varuje. Navedeno je v nasprotju s preventivnim načelom EU in načelom odgovornosti povzročitelja, saj se s tem nesorazmerno nalaga stroške in druga bremena na tiste, ki so čezmerni obremenitvi okolja s hrupom izpostavljeni in ne na tistega, ki okolje prekomerno onesnažuje.

Predlog: Predlagam, da se čezmernost hrupa v uredbi opredeli tako, da se vedno presoja glede na obremenitev okolja na prostem ter se pasivna zaščita (izolacija stavbe) opredeli le kot zadnji ukrep pred zaščito pred hrupom, katerih vse stroške je dolžan poravnati povzročitelj obremenitve okolja. Predlagam tudi, da se osmi odstavek 9. člena uredbe podrobneje pojasni, predvsem z namenom opredelitve, kaj pomenijo 'tehnično, prostorsko in ekonomsko upravičeni ukrepi'.

Pripombe in predlogi k 10. členu

Pripombe: Uredba v tem delu dopušča povečanje obremenitve okolja s hrupom v že preobremenjenih območjih zaradi novih linijskih virov hrupa, kar je v nasprotju z načelom trajnostnega razvoja in 72. členom Ustave RS.

Predlog: Predlagam, da se brišejo določbe v uredbi, ki dopuščajo povečanje obremenitve okolja s hrupom za nove linijske vire hrupa.

Pripombe in predlogi k 11. členu

Pripombe: Predvideni ukrepi v 11. členu so premalo strogi, saj gradbišča nemalokrat obratujejo tudi ponoči, ko pogosto prihaja do preseganja mejnih vrednosti hrupa.

Predlog: Predlagam, da se časovno omeji hrup gradbišč ponoči in dela prostih dnevih, ter se določi obvezno obveščanje javnosti o meritvah v realnem času.

Pripombe in predlogi k 12. členu

Pripombe: Uredba bi morala varovati okolje pred škodljivimi emisijami hrupa, zato je nerazumljivo, da dopušča obratovanje linijskih virov hrupa, čeprav bi se z njihovim obratovanjem povzročilo čezmerno

obremenitev okolja s hrupom, s čimer se ustvarja pravno neenakost.

Predlog: Predlagam, da se za vse vire hrupa določi, da ne smejo obratovati, če povzročajo čezmerno obremenitev okolja.

Pripombe in predlogi k 13. členu

Pripombe: Ta člen omogoča spremembo namembnosti rabe prostora kljub preseženim vrednostim, če so predvideni ukrepi, zaradi česar se lahko poslabša stanje okolja, saj to vodi v legalizacijo s hrupom onesnaženega okolja in v pasivnost državnih in lokalnih organov v skrbi za zdravo in primerno okolje prebivalcev, k čemur ne pripomore niti obveza 'zagotovitve potrebnih ukrepov varstva pred hrupom', saj je ta dolžnost abstraktno navedena in je ni mogoče konkretizirati.

Predlog: Predlagam, da je sprememba namembnosti rabe prostora dopustna le, če obremenitve okolja s hrupom izpolnjujejo mejne vrednosti skladne s priporočili WHO.

Pripombe in predlogi k 14. členu

Pripombe: Obratovalni monitoring je predviden le na 3 leta, strateška karta hrupa pa na 5 let, kar je bistveno premalo za sprotno odkrivanje preseganj in s tem tudi izvajanje potrebnih ukrepov za odpravo nedopustnih obremenitev okolja s hrupom.

Predlog: Predlagam, da se v uredbi določi, da so vsi upravljalci virov hrupa dolžni zagotoviti izvajanje obratovalnega monitoringa enkrat na leto, strateška karta hrupa pa se zagotovi na vsake tri leta.

Pripombe in predlogi k 15. - 18. členu

Pripombe: V členih uredbe, ki se nanašajo na okoljevarstveno dovoljenje, ni določena minimalna vsebina v skladu s smernicami WHO, saj ne zahtevajo stalnega spremljanja vplivov na zdravje. Ravno tako je sistem okoljevarstvenih dovoljenj preozek, saj zajema le nekatere vire hrupa.

Predlog: Predlagam, da se v poglavje 'VI. okoljevarstvena dovoljenja' uvedejo zahteve po stalnem monitoringu hrupa in ocenjevanju njegovega vpliva na zdravje ljudi ter razširitev obveznosti za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja tako, da bodo zajeti vsi stalni viri hrupa, ki povzročajo hrup nad 55 dBA v dnevnem času, vsi viri z nizkofrekvenčnimi emisijami hrupa ter vsi viri občasnega hrupa, ki povzročajo kratkotrajni hrup nad 80 dBA.

Pripombe in predlogi k 20. členu

Pripombe: T.i. knjiga pripomb pri posameznih upravljalcih ne more biti učinkovit mehanizem javne participacije, saj je omejena le na vire hrupa z okoljevarstvenim dovoljenjem in omogoča izjemo pri EMAS sistemu.

Predlog: Predlagam, da se namesto 'knjige pripomb' uvede javnosti dostopen centraliziran državni register pritožb in pripomb za vse upravljalce virov hrupa.

Pripombe in predlogi k 22. členu

Pripombe: Predvidena višina glob je neustrezna, ker ni odvračalna, saj so nižje od potencialnih koristi onesnaževalca.

Predlog: Predlagam, da se višina glob ustrezno poviša, ter da se določi obveznost izreka prepovedi začasnega obratovanja za določen čas v primerih ponavljajočih se preseganjih (dvakrat ali več).

Pripombe in predlogi k 23. členu

Pripombe: S tem členom se dopušča stalna preseganja pri določenih industrijskih obratih, kar pomeni, da se s tem vzpostavlja dvojni standard, legalizira se nezakonito stanje in povzroča trajno degradacijo okolja.

Predlog: Predlagam, da uvede kratek rok za prilagoditev na mejne vrednosti, ki so skladne s smernicami WHO.

